

Deel 4: versie 12 jaar en ouder

	Geen probleem	Probleem	Ernstig probleem	Volledig probleem
I. Leren en ontwikkelen van vaardigheden				
<p>I.1 Leren: het verwerven van kennis en ontwikkelen van vaardigheden</p> <p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’ versus ‘een (belangrijk) probleem’.</p> <p>Het gaan om het verwerven van kennis en het ontwikkelen van vaardigheden. Voorbeelden van vaardigheden: lezen, schrijven, rekenen, problemen oplossen, beroepsvoorbereidende vaardigheden. Enkelvoudige en meervoudige taken kunnen uitvoeren (opdrachten met enkele instructies of meerdere instructies).</p>	<p>Het verwerven van kennis en het ontwikkelen van vaardigheden verloopt leeftijdsadequaat, er is geen bovengebruikelijke ondersteuning nodig voor het verwerven van kennis en <u>ontwikkelen</u> van vaardigheden (bv hulpmiddelen of therapie)</p>	<p>Er is specifieke bovengebruikelijke ondersteuning nodig i.f.v. het verwerven van kennis en ontwikkelingsstimulatie (bijvoorbeeld ambulante therapie, thuisbegeleiding).</p>	<p>Er is intensieve bovengebruikelijke ondersteuning nodig op meerdere domeinen in de ontwikkeling, vaak vanuit meerdere disciplines om het ontwikkelen van vaardigheden te stimuleren of het afnemen van vaardigheden te vermijden (bijvoorbeeld: nood aan schoolvervangende /schoolaanvullende dagopvang)</p>	<p>De jongere toont geen verwerving van kennis en ontwikkeling van vaardigheden (van geen enkele vaardigheid), de ontwikkeling stagneert volledig of gaat achteruit.</p>
<p>I.2 Opleiding: het volgen van onderwijs, evolutie, integratie op school, volgen van lessen</p>	<p>De jongere volgt onderwijs, evolueert in het schoolse traject zoals verwacht, volgt de</p>	<p>De jongere kan onderwijs volgen, maar het verloopt moeilijk (er is extra ondersteuning nodig om de evolutie te</p>	<p>De onderwijsbehoeften van de jongere overschrijden de draagkracht van de school en/of de mogelijkheden van de jongere. Voltijds naar school gaan is niet haalbaar.</p>	<p>Het is niet meer mogelijk om de jongere zijn vaardigheden te laten ontwikkelen in een schoolse context wegens kind-</p>

<p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’ versus ‘een (belangrijk) probleem’.</p> <p>Waar het om gaat is dat de jongere ook in een schoolse context vaardigheden kan ontwikkelen. Het gaat hier (enkel) om deelname aan onderwijs (integratie in de school op zich) en niet om <u>sociale</u> integratie op school (zie volgende item I.3).</p>	<p>dagindeling / de dagelijkse routine.</p>	<p>bewaken, de dagindeling moet aangepast worden). Nood aan aangepast onderwijs (buitengewoon, inclusief traject, ziekenhuisschool of niet-vrijwillig thuisonderwijs) geeft indicaties van minstens ‘een probleem’.</p>		<p>afhankelijke problemen zoals medische problemen, gedragsproblemen,</p>
<p>I.3 Hoe verloopt de sociale integratie van de jongere?</p> <p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’ versus ‘een (belangrijk) probleem’.</p> <p>Waar het om gaat: aansluiting vinden bij anderen, participatie aan groepsactiviteiten, empathisch zijn, communicatie (conflicten oplossen, luisteren naar anderen, mening uiten).</p>	<p>Leeftijdsadequate sociale ontwikkeling. Geen problemen met deelname aan sociale interactie.</p>	<p>Er is een mogelijke vertraging in de sociale ontwikkeling, bijvoorbeeld: de jongere maakt weinig of geen oogcontact met anderen; beperkte reactie op zijn/haar naam; reageert niet altijd wanneer het bij de naam wordt genoemd; heeft moeite met het delen van aandacht of vermijdt net fysiek contact (bijvoorbeeld niet willen knuffelen of niet op de schoot willen zitten). De jongere kan mits beperkte aanpassingen nog deelnemen aan regulier onderwijs of deelnemen aan sociale</p>	<p>Er is een duidelijke vertraging in de sociale ontwikkeling, bijvoorbeeld: geen interesse in sociale interactie; beperkt reageren of net extreem reageren op sociale prikkels; de jongere toont ernstig en hoogfrequent agressief gedrag naar anderen; de jongere toont onvermogen om getroost te worden in een sociale interactie. De jongere kan slechts met intensieve aanpassingen deelnemen aan (aangepaste) onderwijs of sociale activiteiten met het gezin.</p>	<p>Er is geen sociale integratie mogelijk (bijvoorbeeld geen enkele reactie op anderen, geen binding met anderen). De sociale relaties zijn permanent ernstig gestoord omwille van zware gedragsstoornissen, mentale -, zintuiglijke , neuromotorische - of lichamelijke aandoeningen.</p>

		activiteiten met het gezin.		
II. Communicatie				
<p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’, ‘een probleem’ en ‘een ernstig probleem’.</p> <p>De vaardigheden waar het om gaat zijn: Zowel het geven als het ontvangen van (verbale en non-verbale) communicatie (inclusief begrip ervan). Het gaat dus om ruimer dan enkel een spraakachterstand, het gaat bijvoorbeeld ook om de intentie van communicatie.</p>	<p>Er is een leeftijdsadequate communicatieve ontwikkeling.</p> <p>Bijvoorbeeld: De jongere kan gemakkelijk over allerlei onderwerpen praten, zowel met leeftijdsgenoten als met volwassenen. De jongere spreekt duidelijk en wordt goed begrepen door anderen. De jongere kan aandachtig luisteren naar anderen, vragen stellen om dingen beter te begrijpen en zich inleven in een andere. De jongere schrijft goed, zowel formele als informele teksten en kan effectief communiceren via e-mail, sociale media en andere digitale platforms.</p>	<p>Er is een mogelijke vertraging in de communicatieve ontwikkeling (ev. wegens de noodzaak om gebarentaal te gebruiken).</p> <p>Bijvoorbeeld: De jongere heeft moeite met het vinden van de juiste woorden om zijn gedachten en gevoelens onder woorden te brengen. De jongere vindt het soms moeilijk om deel te nemen aan gesprekken, vooral in groepen (met vermindering van sociale situaties tot gevolg).</p> <p>De jongere heeft moeite met het begrijpen van lichaamstaal en gezichtsuitdrukkingen.</p> <p>De jongere heeft moeite met begrijpen van metaforen, sarcasme en andere vormen van figuurlijke</p>	<p>Er is een duidelijke vertraging in de communicatieve ontwikkeling.</p> <p>Bijvoorbeeld: de jongere spreekt onduidelijk waardoor anderen moeite hebben om hem te begrijpen. De jongere heeft moeite met het lezen en schrijven ondanks extra ondersteuning. De jongere gebruikt weinig woorden en heeft moeite met het uiten van zijn gedachten en gevoelens. De jongere kan geen korte zinnen lezen of schrijven ondanks extra ondersteuning. De jongere zet taal niet-communicatief in, er is zeer beperkte wederzijdse communicatie, maar behoeften/noden kunnen wel nog gecommuniceerd worden (bijvoorbeeld via gebaren, aanwijzen van iets wat ze nodig hebben, wenen).</p>	<p>Er is geen enkele communicatie mogelijk (bijvoorbeeld geen enkele reactie op anderen of het niet aangeven van noden/behoeften)</p>

		taal. De jongere blijft moeite hebben met lezen en schrijven ondanks extra ondersteuning.		
III. Mobiliteit en Verplaatsing				
III.1 Gaan zonder hulp Vaststellen tussen 'geen probleem', 'een probleem', 'een ernstig probleem' en 'een volledig probleem'	Geen probleem met stappen	Meer dan 10 meter stappen is moeilijk	Zeer moeilijk (enkele meters)	Onmogelijk om te stappen zonder hulp
III.2 Trappen, obstakels, kruipen, voortbewegen op handen en knieën Vaststellen tussen 'geen probleem', 'een probleem', 'een ernstig probleem' en 'een volledig probleem' Opgelet: veiligheidsaspecten moeten ook in rekening worden gebracht, is bijvoorbeeld het nemen van de trap veilig?	Het nemen van trappen, obstakels, kruipen, voortbewegen op handen en knieën vormen geen probleem.	Het nemen van trappen, obstakels, kruipen, voortbewegen op handen en knieën verloopt moeilijk (traag of met veel inspanning, met verbale instructies).	Het nemen van trappen, obstakels, kruipen, voortbewegen op handen en knieën verlopen zeer moeilijk (traag en met veel inspanning, met fysieke ondersteuning).	Onmogelijkheid tot het nemen van trappen, obstakels, kruipen, het kunnen voortbewegen op handen en knieën.
III.3 Gebruik van hulpmiddelen of steun (bij verplaatsing minder dan 10 meter)	Geen gebruik van hulpmiddelen of hulpmiddelen die zelfstandig gebruikt kunnen worden.	Hulpmiddelen noodzakelijk (bijvoorbeeld: orthese, kruk of stok, rolstoel buiten / buggy buiten)	Hulpmiddel(en) noodzakelijk en kan niet zelfstandig gebruikt worden. Er is nog een eigen bijdrage i.f.v. gebruik van het hulpmiddel.	Rolstoel / buggy voor alle verplaatsingen met volledige hulp van derden (overname).

<p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’, ‘een probleem’, ‘een ernstig probleem’ en ‘een volledig probleem’</p> <p>Opgelet: het gaat hier om hulpmiddelen i.k.v. verplaatsing en/of een persoon die de mobiliteit begeleidt.</p>		<p>en kan zelfstandig gebruikt worden mits minimale ondersteuning (aandoen, aangeven, in rolstoel gezet worden, ...).</p>		
<p>III.4 Openbaar Vervoer</p> <p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’, ‘een probleem’, ‘een ernstig probleem’ en ‘een volledig probleem’</p> <p>Het gaat hier om het gebruik van het openbaar vervoer, dit is nog steeds met begeleiding gezien de leeftijd. Het gaat niet om vervoer dat georganiseerd wordt vanuit de school</p>	<p>Er is een leeftijdsadequaat gebruik van het openbaar vervoer. De jongere begrijpt routes, kan een vervoersbewijs kopen en/of gebruiken en weet hoe hij/zij zich moet gedragen in het openbaar vervoer.</p>	<p>Het gebruik van het openbaar vervoer verloopt moeilijker. De jongere heeft moeite met het navigeren van routes of overstappen. De jongere heeft begeleiding nodig bij het plannen van de reis of omgaan met onverwachte situaties (zoals vertraging). Er is fysieke hulp nodig om op het voertuig te geraken.</p>	<p>Het gebruik van het openbaar vervoer verloopt zeer moeilijk. Er is altijd intensieve ondersteuning nodig (externe fysieke hulp). Openbaar vervoer is enkel mogelijk indien er aanpassingen aan het openbaar vervoer en tijdens het traject zijn.</p>	<p>Het openbaar vervoer kan niet gebruikt worden (zelfs niet met bovengebruikelijke fysieke ondersteuning of aanpassingen van het openbaar vervoer).</p>
<p>III.5 Fiets</p> <p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’, ‘een probleem’, ‘een ernstig probleem’ en ‘een volledig probleem’</p>	<p>De jongere kan zelfstandig fietsen (niet aangepaste fiets) met een leeftijdsadequate inzicht in het verkeer.</p>	<p>De jongere heeft een aangepaste fiets nodig (zoals een driewieler), zonder externe fysieke ondersteuning daarbij. Of de jongere kan zich</p>	<p>De jongere heeft een aangepaste fiets nodig (zoals een tandem) met fysieke ondersteuning van een persoon. Of de jongere kan zich enkel met de fiets bewegen in een afgesloten plaats.</p>	<p>De jongere heeft geen enkele eigen bijdrage bij het fietsen.</p>

<p>Het gaat zowel om het fysiek kunnen fietsen als het cognitief kunnen fietsen (uithoudingsvermogen, verkeersinzicht).</p>		<p>enkel met de fiets verplaatsen over een aangepast traject.</p>		
<p>III.6 Fijne manipulatie en handigheid</p> <p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’, ‘een probleem’, ‘een ernstig probleem’ en ‘een volledig probleem’</p> <p>Het gaat hier om de ontwikkeling van de kleine spieren in de handen en vingers, waardoor ze nauwkeurige en gecontroleerde bewegingen kunnen maken. Het gaat ook om het vermogen om de handen en individuele vingers te bewegen en te gebruiken voor taken. . Bijvoorbeeld: het oppakken van kleine voorwerpen, het draaien van pagina's in een boek, het openen/sluiten van ritsen/knopen, schrijfmotoriek. Het gaat ook om het vermogen om</p>	<p>Er is een leeftijdsadequate ontwikkeling van de fijne motoriek</p>	<p>Er is mogelijke vertraging in de ontwikkeling van de fijne motoriek. Er is specifieke ondersteuning nodig i.f.v. ontwikkelingsstimulatie van de fijne motoriek (bijvoorbeeld ambulante therapie, thuisbegeleiding). De jongere kan bijvoorbeeld moeite hebben met het gebruiken van een balpen i.f.v. de schrijfmotoriek, het hanteren van mes en vork ,...</p>	<p>Er is duidelijke vertraging in de ontwikkeling van de fijne motoriek. Er is intensieve ondersteuning nodig in de ontwikkeling van de fijne motoriek en ondanks veel ondersteuning is de evolutie beperkt of zeer moeizaam. Bijvoorbeeld: de jongere kan voorwerpen niet goed vasthouden, heeft veel moeite met het oppakken van kleine voorwerpen, of met het richten van de hand naar een object.</p>	<p>Er is geen functioneel gebruik van de handen voor doelgerichte taken.</p>

<p>voorwerpen vast te houden en te manipuleren met de juiste hoeveelheid kracht, bijvoorbeeld: bestek hanteren.</p>				
<p>III.7 Turnen en sportactiviteiten</p> <p>Vaststellen tussen 'geen probleem', 'een probleem', 'een ernstig probleem' en 'een volledig probleem'</p> <p>Het gaat hier om een breed scala aan bewegingen en interacties, gericht op lessen lichamelijke opvoeding en sportactiviteiten.</p>	<p>Er is een leeftijdsadequate ontwikkeling van de mogelijkheden om aan spel en sportactiviteiten te doen.</p>	<p>Er zijn moeilijkheden waardoor de jongere verhinderd is in sommige spel en sportactiviteiten. De ontwikkeling van spel en sportactiviteiten verloopt niet leeftijdsadequaat. Bijvoorbeeld: er is enige ondersteuning nodig (bijvoorbeeld aangepaste instructies)</p>	<p>Er zijn ernstige moeilijkheden waardoor de jongere sterk verhinderd is in spel en sportactiviteiten. Bijvoorbeeld, ondanks aangepast aanbod (zoals G-sport, aangepaste dagopvang) blijft het moeilijk lopen en is er intensieve ondersteuning nodig.</p>	<p>Het is onmogelijk om aan enige vorm van spel én sportactiviteiten te doen.</p>
<p>IV. Zelfverzorging</p>				
<p>IV.1 Wassen en aankleden</p> <p>Vaststellen tussen 'geen probleem', 'een probleem', 'een ernstig probleem' en 'een volledig probleem'</p>	<p>De jongere kan op een leeftijdsadequate manier bijdragen tot het zich wassen en kleden. De jongere kan zichzelf volledig zelfstandig wassen en afdrogen. De jongere kan zelfstandig passende kleding kiezen voor verschillende</p>	<p>Er is vertraging in het zelf kunnen bijdragen aan het wassen en kleden, er moet beperkt inhoudelijk of fysiek geholpen worden. De jongere vergeet soms te douchen, handen regelmatig te wassen of</p>	<p>De jongere kan zelf weinig bijdrage tonen in het wassen en kleden, maar laat zich wel nog ondersteunen (fysiek en inhoudelijk). Of de jongere vertoont extreem verzet tegen wassen, tandenpoetsen, aankleden. Het kan mogelijk zijn dat er meerdere personen ondersteuning moeten bieden.</p>	<p>De jongere levert geen enkele bijdrage in het wassen en kleden.</p>

	<p>gelegenheden en seizoenen. De jongere kan zich snel en efficiënt aankleden, inclusief het dichtknopen van knopen en het dichtritsen van ritsen. De jongere poetst zelfstandig zijn tanden, kamt zijn haar en verzorgt zijn nagels.</p>	<p>zijn tanden te poetsen. De jongere heeft moeite met het aantrekken van bepaalde kledingstukken.</p>		
<p>IV.2 Voedsel nuttigen</p> <p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’, ‘een probleem’, ‘een ernstig probleem’ en ‘een volledig probleem’</p> <p>Waar het om gaat is het opnemen van voedsel en het ontwikkelen van (zelfstandig) eten (bijvoorbeeld: zelfstandig eten met bestek, zoals een mes en vork, zonder al te veel te knoeien, leren van tafelmanieren, zoals wachten tot iedereen klaar is met eten en niet praten met volle mond). Afhankelijk van de leeftijd/problematiek kan het gaan om selectief eten,</p>	<p>Er is een leeftijdsadequate ontwikkeling van het nuttigen van voedsel.</p>	<p>Er is een mogelijk probleem op vlak van het nuttigen van voedsel. Enige ondersteuning of aanpassing van de voeding of omgeving is aangewezen. Bijvoorbeeld: heeft moeite met het hanteren van mes en vork, knoeit veel, heeft hulp nodig bij het snijden van eten, weigert vaak om nieuw voedsel te proberen.</p>	<p>Er is een duidelijk probleem bij het nuttigen van voedsel (die ook de groei en ontwikkeling van de jongere beïnvloedt), er is intensieve ondersteuning of een doorgedreven aangepaste voeding of omgeving noodzakelijk. Bijvoorbeeld: eten in combinatie met sondevoeding; eten van gemixt voedsel in zeer kleine hoeveelheden omwille van ernstig verslikingsgevaar; niet zelfstandig kunnen eten én volledige hulp nodig hebben; vertoont extreme angst of weerstand tegen bepaalde texturen of smaken.</p>	<p>Bijvoorbeeld: volledige sondevoeding of totale parentale voeding (= infuus in de bloedbaan), zonder perspectief op evolutie naar (deels) zelfstandig voedsel te kunnen nuttigen</p>

<p>voedselweigering (uit angst,...), slikstoornissen, kauwproblemen, problemen met gewichtscntrole, ...</p>				
<p>IV.3 Toiletgang</p> <p>Vaststellen tussen ‘geen probleem’, ‘een probleem’, ‘een ernstig probleem’ en ‘een volledig probleem’</p> <p>Waar het om gaat is de ontwikkeling van de zindelijkheid, inclusief reinigen. Het gaat niet de vaardigheid van kleding hanteren, de transfer naar toilet,...</p>	<p>Er is een leeftijdsadequate zindelijkheid.</p>	<p>Bijvoorbeeld: heeft verminderd bewustzijn van de lichaamssignalen, heeft uitzonderlijk ongelukjes (overdag of ‘s nachts), heeft nog controle nodig bij het reinigen na het toilet, of is selectief in waar hij/zij naar het toilet wil gaan, ...Heeft inhoudelijke hulp nodig bij het omgaan met de menstruatie.</p>	<p>Bijvoorbeeld: heeft verminderde controle over blaas en darmen, of de jongere is deels incontinent (dag en nacht) en draagt luiers of heeft dagelijks lavement nodig, De problemen met de toiletgang beïnvloeden het sociale leven of het zelfvertrouwen. Zindelijkheidstraining wordt nog geprobeerd. Heeft inhoudelijke en fysieke hulp nodig bij het omgaan met de menstruatie.</p>	<p>De jongere heeft geen enkele controle over blaas en darmen, de jongere heeft bijvoorbeeld stoma verzorging, sondering, Zindelijkheidstraining is niet aan de orde, de jongere kan geen gebruik maken van het toilet. Het omgaan met de menstruatie wordt overgenomen.</p>